

Aanwezig: MP, MBZ, MFIN, MEZK, MSZW

Agenda

- Tijdens het BWO wordt gesproken over de (rode lijnen t.a.v.) financiering van het nieuwe *Recovery Fund* en eventuele uitruilmogelijkheden.
- Er liggen geen concrete beslispunten voor.

Advies

- U kunt flexibiliteit tonen t.a.v. introductie en vormgeving van een *Recovery Fund*, onder de volgende voorwaarden:
 - Het fonds is tijdelijk van aard;
 - De Commissie gaat geen leningen aan om lopende uitgaven te financieren;
 - De financiering niet kan worden uitgelegd als schuldmutualisatie (*Eurobonds*);
 - Geen extra afdrachten nieuw MFK (oa via behoud korting). Eventuele extra afdrachten zijn duidelijk te relateren aan het *Recovery Fund*;
 - Het volgende MFK is zowel inhoudelijk als budgettair zichtbaar gemoderniseerd (o.a. t.a.v. innovatie, klimaat en conditionaliteit met structurele hervormingen);
 - Het fonds is gericht op investeringen in duurzaam economisch herstel en bevordering van het Europese concurrentievervalsrecht (o.a. innovatie, digitalisering, klimaat).
- Het is vooral een politieke keuze welke extra afdrachten en/of garanties het kabinet voor haar rekening wil nemen ten behoeve van dit *Recovery Fund*. De garanties kunnen worden afgegeven door een bedrag te storten aan de EU-begroting, garant te staan via de EU-begroting of via bilaterale garanties. Materieel is er weinig verschil. Politiek schijnt er bij VVD (TK-fractie 10.2.g) voorkeur te zijn voor directe afdrachten boven garanties.
- In het BWO is ook geopperd om in de discussie stappen binnen de interne markt mee te nemen om zo het totaalpakket aantrekkelijker te maken voor Nederland. Wij denken dat het zinvoller is vooral te gaan voor een inhoudelijk aantrekkelijke vormgeving van het fonds en MFK, dan voor het koppelen aan internemarktdossiers. Eventueel is het een optie om de discussie over het mededingingsrecht en Europese kampioenen hierin te betrekken (zie toelichting).

Inzet t.a.v. financiering en vormgeving van een *Recovery Fund*

- Bijlage 1 biedt een toelichting op de mogelijke opties voor financiering en vormgeving van het fonds, inclusief vermelding van de voor- en nadelen van elke optie. Tabel 1 schetst een overzicht met 6 financieringsinstrumenten die onder zijn te verdelen in twee categorieën:
 - 1) via Nederlandse afdrachten aan de EU-begroting:
 - a. Afdrachten via reguliere MFK-systematiek.
 - b. Fasering van afdrachten waarbij sterkere lidstaten op korte termijn relatief meer afdragen en zwakkere lidstaten later meer afdragen (impliciete vorm van lening met risico op wanbetaling).
 - c. Lidstaten vullen een nieuwe garantiefonds onder het MFK via de reguliere afdrachtensystematiek. Vervolgens worden er op basis van deze garanties via de EIB leningen aan bedrijven verstrekt (InvestEU).
 - 2) via garantiestellingen:
 - a. Commissie leent geld op de kapitaalmarkt voor financiering herstellfonds. De marge tussen het eigen middelen plafond en het betalingen plafond ("de headroom") staat voor deze leningen garant. Mochten de garanties uitbetaald moeten worden dan zal de Commissie een bedrag ter grootte van de schade worden doorbelast aan de lidstaten conform de MFK-systematiek. Deze optie leidt waarschijnlijk tot ophoging van het Eigen Middelen Plafond, omdat de marge nu te krap is.
 - b. Commissie leent geld op de kapitaalmarkt voor financiering herstellfonds. Ditmaal staan lidstaten bilateraal garant voor deze leningen.
 - c. Alle lidstaten richten via een (IGA) een nieuw fonds op en leggen hiervoor kapitaal of garanties in. Deze optie wordt afgeraden door Financiën omdat NL vermoedelijk meer garanties moet leveren dan het Nederlandse BNI-aandeel (dat bij garanties op de EU-begroting wordt gebruikt), omdat AAA-landen voldoende grote garanties moeten geven. Zowel bij EFSF als bij ESM zijn de totale garanties groter dan de leencapaciteit.

Deze opties schetsen niet de optie van MBZ waarbij lidstaten garanties afgeven en alleen Nederland een gift doet die in een later stadium weer teruggevraagd wordt (gelijk aan een lening).

- Tabel 2 schetst de effecten van deze opties voor de Nederlandse afdracht, waarbij optie 1c (oprichting van een garantiefonds) beduidend tot lagere afdrachten leidt vanwege de hefboomwerking bij het aantrekken van private kapitaal via het EIB.
- De notitie gaat met name in op de financiering van het Recovery Fund. Daarnaast is het belangrijk om politieke besluiten te nemen over de volgende aspecten van het fonds:
 - De hoogte van het budget voor het fonds (in de bijlage 500 miljard);
 - De vorm van de investeringen die vanuit het fonds worden afgegeven (subsidies, leningen of garanties);
 - Verdeling van de gelden over lidstaten (bijv. o.b.v. BNI of hardst geraakt i.k.v. COVID).
- Tevens bestaat er het risico dat, afhankelijk van de vormgeving, het instrument kenmerken kan bevatten van *Eurobonds* (schuld mutualisatie). Bijvoorbeeld indien de Commissie de mogelijkheid krijgt om gemeenschappelijke schuld aan te gaan op basis van garanties van de EU-begroting en/of lidstaten ter financiering van het instrument ter financiering van lopende uitgaven (zeer onwenselijk). Belangrijk is wel dat via géén van de financieringsopties reeds bestaande schuld wordt gemutualiseerd én dat er al een precedent is geweest ten tijde van een tijdelijke, beperkte schuld mutualisatie ter financiering van het EFSF-instrument in de kredietcrisis.

Inzet t.a.v. volgende MFK

- De NL inzet t.a.v. het volgende MFK staat onder druk door de roep om het budget te verhogen en de middelen flexibeler in te zetten in de strijd tegen COVID-19.
- Wanneer NL zeer waarschijnlijk instemt met een groter MFK en introductie van een *Recovery Fund*, is het van belang dat het volgende MFK zichtbaar gemoderniseerd is op de volgende thema's:
 - Behoud excellentie en impact als selectiecriteria van *Horizon Europe*;
 - Behoud/ophoging van het relatieve budget voor *Horizon Europe* en waar mogelijk ook innovatieve programma's onder *Heading 1 (Digital Europe Programme, het Space Programme, het Single Market Programme en de Connecting Europe Facility)*;
 - Versterkte thematische concentratie op innovatie en klimaat binnen het cohesiebeleid;
 - Behoud climate mainstreaming percentage van ten minste 25% en Paris Proofing van het gehele MFK;
 - Koppeling tussen het JTF en nationale implementatie van het EU-doel voor klimaatneutraliteit in 2050 (en 2030 indien het tijdspad dat toelaat);

Inzet t.a.v. reikwijdte van een *Recovery Fund*

- Advies om een *Recovery Fund* te richten op duurzaam economisch herstel en versterking van het Europees concurrentievermogen. Dit vraagt om investeringen in o.a.:
 - Verantwoorde vraagstimulering door o.a. investeringen in duurzame en digitale infrastructuur en substantiële klimaatinvesteringen die onze inspanningen voor klimaatneutraliteit in 2050 versterken. Dit betekent versnelde uitfasering van investeringen in fossiele brandstoffen.
 - Investeringen in onderzoek en innovatie ter bevordering van de ontwikkeling van sleuteltechnologieën die van belang zijn voor de digitale- en klimaattransitie.
 - Investeringen in beschikbaarheid van liquiditeit voor de industrie, inclusief het MKB, ter bevordering van noodzakelijke investeringen en herstructurering van de economie.
- Ambtelijk wordt er gewerkt aan een Green Recovery-strategie ter beïnvloeding van de Europese Commissie. Deze zal op korte termijn aan u worden voorgelegd.

Koppeling *Recovery Fund* met andere dossiers (bijv. interne markt)

- In de discussie in het BWO is ook aan de orde gekomen of in deze discussies andere afspraken kunnen worden gekoppeld om het totaalpakket voor Nederland aantrekkelijker te maken, bijvoorbeeld op het terrein van de interne markt.
- In het verleden hebben stevige uitspraken van de Europese Raad nooit tot hele concrete resultaten geleid. Dat komt ook omdat verdere stappen op de interne markt meer neerkomen op een uniformere toepassing en striktere handhaving van de internemarktregels dan nieuwe wetgeving. Bovendien liggen de grootste belemmeringen op terrein van diensten bij het

hebben van eigen nationale stelsels op terreinen waar ook Nederland hecht aan een grote mate van subsidiariteit, zoals rond de fiscaliteit en sociale zekerheid.

- Het belangrijkste debat dat van invloed is op de werking van de interne markt is die over het mededingingsrecht. Onder andere Frankrijk en Duitsland roepen in verschillende 'manifesten' op tot een versoepeling van het mededingingsrecht om de weg vrij te maken voor 'Europese kampioenen'. De manier waarop deze landen dat willen bereiken is door de definitie van de relevante markt aan te passen (wereldwijd i.p.v. Europees), competitie in derde landen mee te nemen, en de flexibiliteit van het mededingingsrecht te vergroten, bijvoorbeeld door de Raad een stem te geven.
- NL kan zich niet in dergelijke maatregelen vinden, omdat dit de concurrentie en de voordelen daarvan op de interne markt aantast. Overigens is het niet zo dat Nederland geen aanpassingen van het mededingingsrecht voorstaat. Zo bepleiten wij wel meer ruimte voor duurzaamheidsinitiatieven, aanpassingen ten aanzien van data en platforms en een instrument dat binnen de interne markt een gelijk speelveld met door de staat gesteunde of gecontroleerde bedrijven uit derde landen moet waarborgen.